

EXAMENSARBETE

Hösten 2008

Läraryrket
Läraryrket

Utomhusdidaktik i förskolan

”Där finns alla möjligheter utomhus”

Författare

Camilla Karlsson

Sara Bengtsson

Handledare

Kristina Johansson Tell

www.hkr.se

Utomhusdidaktik i förskolan

”Där finns alla möjligheter utomhus”

Abstract

Syftet med vår studie var att undersöka hur pedagoger förhåller sig till utomhusdidaktik på sex utvalda förskolor. För att ta reda på vilka möjligheter och hinder det finns med att arbeta utomhus med barnen samt hur pedagogerna tar tillvara på närmiljön intervjuade vi sex förskollärare.

Litteraturgenomgången visar på positiva resultat vad det gäller barns motoriska och intellektuella utveckling. Utifrån detta samt egen erfarenhet fann vi det intressant att undersöka hur pedagogerna utifrån sin roll tar tillvara på olika lärmiljöer utomhus.

Resultatet visar på ett positivt synsätt till utomhusvistelse men att pedagogens engagemang har betydelse för hur planerade och spontana aktiviteter tas tillvara på. Samtliga pedagoger ser det positivt för barns motoriska utveckling när de får möjligheter att leka utomhus men de har olika syn på vad som påverkar och styr utomhusvistelsen.

Ämnesord: Utomhusdidaktik, motorik, pedagogens roll, intervjuer

Innehållsförteckning

1. Inledning och bakgrund	10
1.1 Syfte	11
1.2 Definitioner	11
2. Litteraturgenomgång	123
2.1 Historik.....	13
2.2 Styrdokument	14
2.3 Motorik och inläring.....	15
2.4 Sinnen.....	16
2.5 Hälsa	17
2.6 Hur barn utvecklar en relation till naturen	17
2.7 Pedagogens roll	19
3. Problemprecisering	20
4. Metod	20
4.1 Metodval	20
4.2 Urval	21
4.2.1 Beskrivning av pedagoger och förskolor	22
4.3 Genomförande	23
4.4 Etiska aspekter.....	25
5. Resultat och analys	25
5.1 Vad tänker du på när du hör ordet utomhusdidaktik?	25
5.2 Beskriv närmiljö och utomhusmiljön på och omkring er förskola?	26
5.3 Vilka möjligheter finns i er närmiljö och på vilket sätt tar ni tillvara på er utomhusmiljö?.....	27
5.4 Har ni några planerade mål och syften vid utomhusaktiviteter? Ge exempel.	28

5.5 Vad styr utomhusverksamheten?.....	29
5.6 Vilka eventuella möjligheter och hinder ser Du med att arbeta inomhus med barnen?.....	30
5.7 Vilka eventuella möjligheter och hinder ser Du med att arbeta utomhus med barnen?.....	31
5.8 Vilken är din roll i utomhusverksamheten?.....	32
5.9 Har hela arbetslaget samma inställning till olika lärmiljöer?.....	32
5.10 Resultatsammanfattning	33
6. Diskussion	34
6.1 Metoddiskussion	34
6.2 Resultatdiskussion.....	35
7. Sammanfattning	39
Referenslista	40
Bilaga	

1. Inledning och bakgrund

Under vår tid som lärarstuderande har vi läst varsin kurs med inriktning mot natur och naturvetenskap. Därigenom har vi fått uppleva att det är både roligare och lättare att ta till sig kunskap när möjligheter ges att vara utomhus ”i verkligheten”. Utifrån detta väcktes många tankar och funderingar om olika sätt att se på lärandet. Erfarenheter vi har fått under vår utbildning och verksamhetsförlagda utbildning (VFU) varierar när det gäller utomhusaktiviteter.

Nyhus Braute och Bang (1997) hävdar att det är viktigt för barn att få olika sinnesintryck och att en stimulerande utomhusmiljö väcker de sinnen hos barn som gör det möjligt för dem att utvecklas vidare då ”barnets utveckling är en helhet” (s. 33). Får barn möjlighet att lyssna, känna, lukta, se, smaka och prova på utmanas de till att våga nya saker och på så sätt blir deras utveckling naturlig och inget som måste tvingas fram av pedagogerna. Barn är olika och behöver variation i sättet att ta in kunskap. Att få uppleva och konkret förnimma kunskaper öppnar nya sätt för pedagogen att lära ut och för barnen att ta till sig ny information (a.a.).

Då forskningsbaserad litteratur och metodböcker som vi har läst visar på alla de fördelar som finns med utomhusdidaktik anser vi att det finns anledning att undersöka om olika pedagogers inställning till utomhusdidaktik och på så vis ta reda på hur de arbetar utomhus med barnen och vilka positiva effekter det kan ge dem.

Enligt Grahn (Olsson, 1995) påverkar olika former av utemiljö förskolebarnens lek- och fantasiförmåga. I en studie har Grahn undersökt hur barn på två olika förskolor påverkas av utemiljön kring förskolan. En av förskolorna i hans studie har en utemiljö som består av naturmaterial såsom träd och stenar men här finns även möjligheter till att klättra i repstegar och att snickra och måla. Förskolan ligger i närheten av naturen medan den andra förskolan ligger i en innerstad och utemiljön är påkostad med skulpturer, planteringar och lekredskap. Han har i sina studier kommit fram till att de barn som har tillgång till naturmark är de som utvecklas bäst motoriskt och att de är mer fantasifulla när det gäller att hitta på aktiviteter. Här finns inspiration och utrymme till lek. Förskolan i innerstaden inbjuder inte till lek på samma sätt då miljön är öppen, det vill säga stora tomma ytor utan naturmaterial, och inga möjligheter finns för barnen att vara ifred. Barnen är i vägen för varandra och det stör deras lek vilket resulterar i att många står still och tittar eller bara går runt.

En studie av det här slaget visar på hur viktigt det är för barn att få tillgång till att lära utomhus. I förskoleåldern utvecklas mycket av det motoriska, men även den kunskap pedagogerna ska ge barnen påverkas av hur de trivs i sin lärandemiljö. I en naturlig omgivning som lockar menar vi att pedagogerna kan få in ett spontant lärande hos barnen i stället för att lägga allt för stor vikt och mycket tid på att göra olika planeringar. Givetvis anser vi att även planerat lärande är viktigt men för att barnen ska ta till sig kunskap krävs en varierad undervisning där även praktisk kunskap får ta en stor plats. Dock ska det finnas tanke och mål bakom aktiviteterna.

I dagens skola borde lärande utomhus ses som ett viktigt komplement till den traditionella pedagogiken, där lärandet oftast sker inom fyra väggar.

(Dahlgren och Szczepanski 2004, s. 9)

Szczepanski (2004) talar om att barn ofta vistas utomhus inom förskolan, men att pedagogerna inte har tillräckliga pedagogiska kunskaper om hur de kan använda sig av utomhusmiljön. Han menar att personalen ser utomhuspedagogik som natur och friluftsliv och därför blir begränsade i sitt tankesätt att på olika sätt utmana barnen utomhus. Han påpekar att utomhuspedagogik även handlar om vår kultur, vårt språk, vår historia, vår geografi och att det är ute i det fria vi lär oss bäst. Där väcks vår nyfikenhet och kreativitet och vårt intresse av miljö, natur, kultur och vår egen historia ökar då vi vistas i en miljö där vi kan uppleva med alla sinnen.

1.1 Syfte

Syftet med studien är att undersöka sex olika pedagogers förhållningssätt till utomhusdidaktik men också ta reda på vilka möjligheter och hinder pedagogerna ser med att arbeta utomhus. Vi vill ta reda på om de har intresse och om de tycker att möjligheter finns för att göra utevistelsen till ett planerat lärotillfälle eller om det bara är ett tillfälle då barnen ska få leka av sig och få frisk luft.

1.2 Definitioner

De centrala begreppen vi kommer att använda oss av är natur, utomhusdidaktik och utomhuspedagogik. I texten som följer definieras dessa ord.

Enligt Nationalencyklopedin (2008a) syftar ordet natur på den opåverkade levande och materiella yttre naturmiljön såsom växter, djur och landformer.

Enligt Sandell m.fl. (2003) betyder didaktik ”undervisningslära” (s.10) och att de didaktiska frågorna är vad-, hur- och varför. Vad- frågan ska besvara vad som lärs ut medan hur- och varför- frågan besvarar på vilket sätt pedagogen arbetar med att lära ut samt varför barnen ska lära sig vissa bestämda kunskaper. Även Nationalencyklopedin (2008b) benämner didaktik som ”läran om undervisning”.

Szczepanski (2007) definierar utomhuspedagogik som ”ett förhållningssätt som syftar till lärande i växelspel mellan upplevelse och reflektion, grundat på konkreta erfarenheter i autentiska situationer” (s.11). Han menar även att utomhuspedagogik är att flytta ut lärandets rum till samhällsliv, natur- och kulturlandskap. Dahlgren och Szczepanski (1997) anser att genom utomhuspedagogik skapas direktkontakt med naturen vilket ger konkreta upplevelser som ger erfarenhet och kunskap. Enligt Nationalencyklopedin (2008c) är ”utomhuspedagogik, pedagogik som utgår från platsens betydelse för lärandet”.

2. Litteraturgenomgång

Under litteraturgenomgången lyfts utomhusvistelsen fram ur ett historiskt perspektiv men även ur ett hälsoperspektiv. Ur Lpfö 98 (Läroplanen för förskolan 1998) lyfts de mål fram som förskolan skall sträva mot då det gäller utomhusvistelse. Nedan tas det även upp olika sätt att se på utomhusvistelsen när det gäller barns motoriska utveckling och hur den påverkar deras övriga inläring genom bland annat sinnen. Här lyfts även betydelsen av barns relation till naturen och utomhusmiljön fram.

2.1 Historik

Enligt Szczepanski (2007) har utomhuspedagogiken sitt ursprung så långt tillbaka som till naturfilosofen Aristoteles (384-322 f. Kr). Aristoteles var av den uppfattningen att när vi får uppleva med våra sinnen skapar vi praktiska kunskaper av verkligheten. Vidare nämner Szczepanski Rousseau, som han menar har haft en betydande roll då Rousseau ansåg att mötet mellan barnet och verkligheten var av stor betydelse för barnets utveckling. Med hjälp av Szczepanski citerar vi nedan Rousseau.

Eftersom allt som tränger sig in i människans intellektuella medvetande kommer dit genom hennes sinnen, är hennes första förstånd av sinnlig art. Våra första lärare i filosofi är våra fötter, våra händer, våra ögon. Att ersätta dessa med böcker är inte att lära oss att tänka förnuftigt; det är att lära oss att lita på andras förnuft, att lära oss mycket och ingenting veta.

(Szczepanski 2007, s, 16)

Comenius (1592-1670) talade för ett konkret lärande i en relevant kontext. Han menade att få uppleva med sina sinnen i utemiljön gav mer erfarenhet och kunskap och det gjorde lärandet mer givande. Comenius förespråkade ”att gå ut för att lära in, gå in för att lära ut” (Szczepanski 2007 s.49). Vår tolkning av detta är att ett varierat arbetssätt och en varierad miljö är till fördel vid inläring utomhus. Utomhusmiljön erbjuder olika möjligheter och ger inspiration till vidare arbete inomhus.

Även på 1600- och 1700 talet påstod John Locke och Davis Hume, att allt vi lär oss lär vi med hjälp av våra sinnen och enligt Szczepanski menade Jean- Jacques Rousseau att det krävs en ”naturenlig uppfostran som ett komplement till boklig bildning” (Szczepanski, 2004). Lagerholm (Leicht Madsen, 1999) menar att det idag är extra viktigt att våra barn får vara i

naturen och uppleva vad den kan erbjuda då vi under 1900-talet allt mindre befinner oss ute i naturen. Fler människor lever idag i tätorter och närheten till naturen är inte längre en självklarhet för alla. Norén- Björn (1993) menar att om barns utveckling ska stimuleras på ett positivt sätt kan detta ske genom att barnen får uppleva med alla sina sinnen i olika miljöer, på sitt eget vis. Han anser att utevistelsen inte ska ses som ett störande moment i det pedagogiska arbetet.

Szczepanski (2007) poängterar att även John Dewey, precis som Norén- Björn, förespråkade möjligheterna att få uppleva med sina sinnen samt att kontakten med verkligheten är av betydelse för att knyta samman teori och praktik. Dewey (2004) betonade att genom samspel med omvärlden lär individen sig att förstå sammanhang. Han ansåg även att reflektion och handling bör gå hand i hand för att bästa utveckling ska ske hos individen. Dewey menade att individen behöver vara aktiv i sitt lärande genom att få undersöka samt upptäcka för att fördjupa individens förståelse.

2.2 Styrdokument

Enligt Läroplanen för förskolan 98 (Lpfö98) ska barnen ges möjligheten att få ta del av en verksamhet som är lustfylld och lärorik samtidigt som den ska utmana och väcka nyfikenhet och intresse för att vilja lära sig nya saker. Förskolan ska sträva efter att ta tillvara på barns vetgirighet och på så sätt stärka deras självkänsla. Enligt Lpfö98 ska fokus ligga på att barnen får uppleva variation i sättet de lär sig på samt att det ska stimulera både barnens mentala såväl som motoriska utveckling. En annan viktig del i förskolans verksamhet är miljöfrågor. Lpfö98 uttrycker att förskolan ska verka för att barnen ska få ett positivt förhållningssätt till miljö och naturvårdsfrågor och förstå hur de egna handlingarna kan påverka nu men även i framtiden (Utbildningsdepartementet 1998).

Vidare står det i Lpfö 98 att:

Barnen skall kunna växla mellan olika aktiviteter under dagen.
Verksamheten skall ge utrymme för barnens egna planer, fantasi
och kreativitet i lek och lärande såväl inomhus som utomhus.
Utomhusvistelsen bör ge möjlighet till lek och andra aktiviteter
både i planerad miljö och i naturmiljö (s.7)

Förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö (s.8).

Förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar förståelse för sin egen delaktighet i naturens kretslopp och för enkla naturvetenskapliga fenomen, liksom sitt kunnande om växter och djur (s.9)

2.3 Motorik och inlärning

Precis som det står i Läroplanen menar Brügge och Szczepanski (2007) att barn ska få möjligheter till ett varierat lärande i olika miljöer, vilket skapar tillfälle till reflektion över vad de har upplevt. De menar vidare att det är den direkta upplevelsen med naturen som gör att barn förstår ”med hela kroppen” (s.31).

Även Langlo Jagtøien, m.fl. (2002) poängterar vikten av att barn behöver en variation av olika inlärningssituationer och att fysisk aktivitet, där de erfar med kroppen, är av betydelse för deras fysiska, psykiska och sociala utveckling. Författarna menar vidare att barns utvecklingsprocess är ett ”samspel mellan inre biologiska faktorer och yttre miljömässiga förhållanden” (s.30). Barn har vissa biologiska anlag som ligger till grund för deras utveckling, men det är hur de påverkas av omgivningen som avgör hur resultatet blir. Avgörande för hur barnets utveckling blir är beroende av uppväxtmiljö och den vardagsmiljö de utsätts för. Vidare anser de att rörelse är ett grundläggande behov hos barnet och att de måste få möjligheter att lära sig krypa, gå, springa, klättra, hoppa och så vidare som en naturlig del i vardagen i olika miljöer. Inomhusmiljön, menar de, har begränsade utrymmen för viss fysisk aktivitet och det blir ofta hög ljudvolym vid aktiva lekar. Däremot är inomhusmiljö ett bra ställe för enklare och lugnare lekar. Utemiljön ska ge inspiration till aktiviteter och vara anpassad och utformad så att barnen kan aktivera hela kroppen (a.a.). För att ge barnen dessa möjligheter krävs närvaro av vuxna vilket Johansson (1990) poängterar vikten av. Vuxna ska finnas med och på olika sätt stötta, uppmuntra, utmana och tillsammans med barnen söka svar på deras frågor och funderingar.

Vidare poängterar även Fagerli, m.fl. (2001) att kroppen alltid är i ständig aktivitet men att vi trots det måste vara aktiva för att bevara och stärka kroppen. Barn är aktiva genom lek och det

bör läggas störst vikt vid leken utomhus då det är viktigt för dem att få möjligheter att springa, klättra, gräva, gå på ojämn mark med mera. Barn har ett behov av varierande rörelser och då är naturen ett ställe som erbjuder många möjligheter. Fagerli m.fl. menar vidare att kontakten med naturen ger barnen möjligheter till aktiviteter som tillgodoser deras behov av att använda sig av hela kroppen.

Det är inte enbart barns motoriska utveckling som gynnas av möjligheterna som finns utomhus, vilket Nyhus Braute och Bang (1997) poängterar. De menar att även den sociala utvecklingen påverkas positivt av att barnen vistas utomhus. Författarna har tagit del av en omfattande enkätundersökning (s.34) som visar att när barn leker ute uppstår färre konflikter, barnen leker med andra barn än vad de brukar och de hjälper varandra mer när de stöter på nya utmaningar utomhus. Författarna menar vidare att "barnets utveckling är en helhet" (s.33) och att sinnen såväl som den motoriska och sociala utvecklingen stimuleras av en varierad och utmanande omgivning.

2.4 Sinnena

Nyhus Braute och Bang (1997) menar vidare att vi lär oss genom att få uppleva med hela vår kropp vilket ger ny energi till vår hjärna som sedan sätter igång en process som stimulerar hjärnans utveckling. Hjärnan bearbetar de olika intrycken vi fått genom att få uppleva med våra sinnen och gör dem till en helhet. När det lilla barnet har fått nya erfarenheter med sig söker de nya utmaningar att behärska. Även Hannaford (1997) poängterar att genom att få vara med om konkreta upplevelser där alla sinnen är involverade, får barnet mer erfarenheter och tar till sig information bättre än när de enbart lyssnar på pedagogen. Känslor och rörelser gör att barnet lättare får en förståelse för det de lär in. Hannaford menar vidare att barn använder sig av olika sinnen för att ta till sig information. Det är då väsentligt att inläring är varierad för att underlätta lärandet för barnen.

Precis som Hannaford poängterar även Ericsson (2004) att "Upplevelsens betydelse är själva kärnan i ett utomhusdidaktiskt förhållningssätt" (s.139). Hon menar vidare att när alla sinnen är aktiva blir kontexten tydligare och det är själva upplevelsen som gör att lärandet blir bestående till skillnad från då barnen endast får använda sig av sin hörsel genom att

lyssna. Utomhusvistelsen erbjuder många utmaningar och Dahlgren och Szczepanski (2004) poängterar att utomhusmiljön inte enbart är en plats där barn lär sig utan där ges även möjligheter att konkret få uppleva och erfara kunskaper genom sinnliga erfarenheter.

2.5 Hälsa

I Nationalencyklopedin (2008) framhävs att utevistelsen ofta leder till ökad rörelse vilket har positiv påverkan på barns lärande och hälsa. Johansson (1990) menar att när vi vistas i naturen får vi förutom en naturkänsla även motion och gemenskap. Barn har behov av frisk luft och stora ytor att röra sig på och det är bevisat att barn som vistas mycket utomhus har bättre allmäntillstånd och är mer motståndskraftiga mot infektioner.

Szczepanski (2004) påpekar att det finns mycket forskning som visar på att utomhusvistelser är positivt för bland annat de som har koncentrationssvårigheter och är stressade. Han hävdar även att forskning visar att de barn som ses som ”svaga” får andra förutsättningar att växa i en fysisk miljö där de kan vara aktiva. Han menar genom att låta barn vara ute stödjer och främjas lärandet då barn har lättare för att lära om de får möjlighet att röra på sig under dagen. Genom att barn erbjuds miljöer där andra möjligheter till aktivitet finns minskar även risken för till exempel fetma, diabetes samt att ljudnivån blir lägre utomhus. Forskning visar även att utomhusvistelse och rörelser bland annat gör oss mindre infektionskänsliga och ökar bentätheten vilket minskar risken för benbrott. Szczepanski (2001) betonar att en varierad utomhusmiljö ökar den motoriska utvecklingen, koncentrationsförmågan och är hälsofrämjande. Tillsammans med Brügge menar Szczepanski (2007) att rörelse, kunskap och utomhusmiljö bildar en helhet och utgör en positiv bild för barnens hälsa och motorik då utveckling och koncentrationsförmåga ökar i variationsrik utomhusmiljö. Författarna anser att det inte finns något hinder att flytta ut lärandesituationer utomhus, men än så länge är det inte en naturlig del inom lärarutbildningen.

2.6 Hur barn utvecklar en relation till naturen

Med följande pyramid visar Hedberg (2004) hur Naturskolan i Sverige ser på ”individens utveckling från barn till miljömedveten samhällsmedborgare” (s. 68).

(Hedberg 2004, s 68)

För att kunna utveckla en förståelse för naturen måste barn först lära sig att vara i naturen och kunna njuta av den. Detta är en förutsättning för att de ska kunna göra egna upptäckter och det är först när deras ”upptäckarglädje” har vaknat som kan de börja ta emot olika intryck och bli medvetna om olika sinnesupplevelser. Genom att barn blir medvetna via egna intryck och upptäckter i naturen börjar de förstå sammanhang och kan börja dra egna slutsatser. Detta leder till att de ser ett samband mellan människans påverkan och icke påverkan och hur vi på olika sätt inverkar, både positivt och negativt, på naturen. Utifrån det kan de sedan själva ta ställning till hur de kan vara med och påverka på det sätt som känns rätt utifrån de värderingar de fått med sig genom stegen i pyramiden (Hedberg 2004).

Dahlgren och Szczepanski (2004) menar att lärandet sker i olika kontexter och situationer och därför är användandet av utomhusmiljön ett betydelsefullt komplement till lärande inomhus. Enligt Piaget, (Säljö, 2000), är kunskap något som varje individ konstruerar i samband med fysisk kontakt med olika miljöer runt omkring sig. Han menade att små barn är egocentriska och utvecklar först en förståelse för deras egen lilla värld när de får undersöka fritt och att det är först i förskoleåldern som de börjar se saker ur ett annat perspektiv och sätter dem i samband med tidiga erfarenheter. Även Leicht Madsen (1999) betonar att utgångspunkten för att barn ska kunna lära sig något nytt är barnets egna sinnesintryck och dess egen aktivitet. Ju mer aktivt ett barn får möjlighet att vara, desto mer får de uppleva, och på så sätt skapar de sig en egen inre världsbild. Utifrån denna, varje barns unika världsbild, väcks nya frågor och funderingar som pedagogerna kan använda sig av för att utmana barnen till nytt lärande.

För att ett lärande utomhus ska vara möjligt som Dahlgren, Szczepanski och Leicht Madsen förespråkar krävs det att barn får tillgång och möjligheter till utomhusvistelser. Då många barn i dagens samhälle inte regelbundet har möjlighet att vistas ute i naturen betonar Brügge och Szczepanski (2007) samt Ericsson (2004) att naturen inte är en självklarhet för alla barn och det är av vikt att de får närma sig den på olika sätt för att på så vis få ett positivt förhållningssätt till naturen. Även Dahlgren och Szczepanski (1997) poängterar att för att kunna förstå naturen måste det finnas vana och reflektion vilket enbart kan fås genom erfarenheter direkt från naturen. Den konkreta upplevelsen ökar förståelsen för det som ska läras och kunskapen blir på så sätt djupare.

2.7 Pedagogens roll

Nyhus Braute och Bang (1997) hävdar att det i dagens samhälle är förskolan som råder över barnen den mesta tiden och att det är viktigt att tidigt väcka ett intresse hos barnen att vilja vara utomhus. De menar vidare att människor som inte har något förhållande till naturen inte heller har större förståelse för den och inget intresse eller kunskap av att vilja bevara den. Ericsson (2004) menar att pedagogen bör utgå från barnens erfarenheter och försöka skapa ett positivt förhållande till naturen genom att regelbundet vistas utomhus och utifrån det arbeta med utomhuspedagogik på olika sätt. Ericsson poängterar vidare att utomhusmiljön skapar fler tillfällen där barnen själva får upptäcka och göra nya erfarenheter och deras nyfikenhet stimuleras. Pedagogen kan ta rollen som medupptäckare och bygga vidare på och utmana barnen utifrån de frågor och funderingar som väcks.

Brügge och Szczepanski (2007) poängterar att om barn inte är vana vid att vistas i naturen kan de uppleva den som främmande. Detta kan pedagogen förebygga genom att vistas ute mer med barnen i naturen och på så sätt ge dem en positiv relation till den.

Wohlin (2004) lyfter fram vikten av att använda sig av utomhusdidaktik och utomhusmiljö i undervisningen som ett förhållningssätt vilket ger olika inlärnings/utlärningsmöjligheter. Hon ser även utomhusdidaktiken som en möjlighet för både barn och vuxna att utvecklas fysiskt och socialt.

3. Problemprecisering

Syftet med studien är att undersöka sex olika pedagogers synsätt på utomhusdidaktik men också att ta reda på vilka möjligheter och hinder de ser med att arbeta utomhus. Vi vill ta reda på om de har intresse och om möjligheter finns för att göra utevistelsen till ett lärotillfälle eller om det bara är ett tillfälle då barnen ska få leka av sig och få frisk luft.

Vi har valt att utgå ifrån följande frågeställningar.

- * Vilka möjligheter och hinder ser pedagogerna med att arbeta utomhus med barnen?
- * Hur använder pedagogen närmiljön vid förskolans utomhusaktiviteter?

4. Metod

Undersökningen genomfördes med hjälp av intervjuer vilket vi ansåg vara den mest tillförlitliga metoden för att få fram önskad information. Denscombe (2000) poängterar att undersökningar som bygger på intervjuer med frågor som kräver detaljerade svar från ett fåtal respondenter kan ge mer information än ytliga frågor med ett större antal respondenter. Detta kan vara avgörande för resultatet. Intervju är en metod som gör det möjligt att följa upp svar med nya frågor för att få mer detaljerade förklaringar och utförligare svar. En annan metod vi kunde ha använt oss utav var enkäter. Vi ansåg att vid val av enkäter hade det inte varit möjligt att följa upp frågorna direkt och be respondenten vidareutveckla sina svar.

4.1 Metodval

Vi valde att göra semistrukturerade intervjuer (bilaga 1), det vill säga använda oss utav färdiga grundfrågor men målet var att få den intervjuade att utveckla sina svar efter hand (Denscombe 2000). Då målet var att ta reda på varje enskild pedagogs syn på utomhusdidaktik, utan påverkan ifrån andra personer, valde vi att använda oss utav individuella intervjuer. Detta innebär att det endast är två personer delaktiga, den som intervjuar och den som blir intervjuad (Troost 2005).

Vi valde att inte i förväg utförligt berätta vad intervjun skulle handla om. Vid förfrågan om pedagogerna ville delta gavs endast information om att det skulle handla om utomhusdidaktik.

Detta på grund av att vi ville ha så spontana svar som möjligt då det annars kan vara lätt att den som ska intervjuas påverkas och förbereder svar som ska ge intervjuaren det han/hon vill ha. Risken med detta kan dock bli att pedagogerna ändå ger andra svar av olika anledningar. Enligt Denscombe (2000) kan den intervjuade känna sig besvärad av vissa frågor och då i försvar ge de svar de tror att den som ställer frågorna vill ha. Han tar även upp att det är viktigt att den som håller i intervjun är neutral och inte visar några starka reaktioner på de svar som fås då det kan påverka kommande svar.

Efter att ha genomfört intervjuerna och sammanställt svaren diskuterade vi om svaren var tillförlitliga eller om de intervjuade gav de svar de antog att vi önskade. Detta hade kunnat följas upp med ytterligare observationer utöver de vi sett under vår VFU för att se att svaren stämde överens med verkligheten. Vi ansåg att tiden inte räckte till för att göra mer observationer.

4.2 Urval

Intervjuerna genomfördes på sex olika förskolor i södra Sverige. Anledningen till att vi valde de här förskolorna var bland annat för att vi har gjort vår VFU där tidigare och på så sätt fått en relation till dem. En annan anledning till att vi valde sex olika förskolor var på grund av deras läge. Vi ville ta reda på vilket sätt pedagogerna tog tillvara på sin omgivning utifrån de förutsättningar de har.

Det finns både för- och nackdelar med att redan känna till pedagogerna vi valde att intervju. Fördelarna kan vara ett mer avspänt samtal och att respondenten kan delge oss information som de annars inte hade gjort. En nackdel kan vara att om den som intervjuar redan känner till förskolan och vet hur de arbetar kan det medföra att respondenten utelämnar information som de tar för givet att intervjuaren redan känner till. Detta kan leda till att viss information går förlorad.

Pedagogerna benämns i beskrivning av resultatet för **pedagog 1-6**.

4.2.1 Beskrivning av pedagoger och förskolor

Förskola A

Förskolan ligger placerad i utkanten av ett mindre samhälle med närhet till naturen. Förskolans gård erbjuder barnen tillgång till gungor, sandlådor, klätterställningar, lekstuga och rutschkana. På gården finns en asfalterad väg där barnen kan cykla och köra trambil men det finns även tillgång till mindre gräsytor och en kulle. På gården finns ett fåtal träd och buskar.

Pedagog 1 har arbetat inom barnomsorgen i tretton år, hon arbetar med barn tre till fem år. Hon säger sig ha ett personligt intresse av djur och natur.

Förskola B

Förskolan ligger med gångavstånd till en mindre stad vilket ger närhet till statsmiljö, parker, lekplatser och teater. Här finns tillgång till gungor, lekstugor, sandlådor och klätterställningar. Förskolans gård består till stor del av sand, plattor och asfalt vilket ger möjligheter för barnen att gräva, cykla och köra trambil. Där finns endast två mindre gräsytor, en kulle och ett fåtal buskar och mindre träd. **Pedagog 2** har trettio års erfarenhet inom barnomsorgen. Hon arbetar för nuvarande med en barngrupp som enbart består av fem-åringar. Hon berättar att hon har ett starkt intresse för naturen vilket präglar hennes arbetssätt. **Pedagog 2** har genom arbetet gått en *Hitta vilse** kurs.

Förskola C

Förskolan är placerad på landet utanför en mindre stad. Här finns närhet till naturen genom skog och hav men de har även närhet till bondgårdar. Gården är relativt liten med enbart en mindre gräsplätt, ett stort träd, sandlåda, lekstuga och snickarhörna. En asfalterad väg finns där barnen kan cykla, köra traktor och trambil. Förskolan har även tillgång till ytterligare en gård där det finns gungor, rutschkana, en båt, en kulle och större gräsytor där möjligheter finns för lekar som kräver större ytor. **Pedagog 3** har arbetat inom barnomsorg i tjugonio år. Hon arbetar med barn i åldrarna ett till tre och säger sig ha ett personligt intresse av naturen.

---

* *Hitta vilse*: utbildning som erbjuds av Civilförsvarsförbundet.
www.civil.se/barn/hitta-Vilse

Förskola D

Pedagog 4 arbetar på en förskola som är centralt belägen men ligger ändå nära naturen. Gården är relativt stor och består av både gräs och asfalt. Där finns bland annat gungor, klätterställningar, hinderbana, rutschkana samt träd och buskar. Förskolan har en "egen gård" som ligger precis utanför den inhägnade gården. Dit går barnen enbart i sällskap med någon vuxen. **Pedagog 4** har arbetat sexton år inom barnomsorgen och hon arbetar med barn i åldrarna tre till fem år. Hon är före detta scoutledare och berättar att hon har ett eget starkt intresse av naturen. Genom arbetet har hon gått en högskolekurs inom *Naturvetenskap*.

Förskola E

Förskolan ligger centralt belägen i en större stad. Det finns närhet till både skog och stadsmiljö. Gården består mestadels av asfalt med några få gräsytor. Den har även gungor, rutschkana, sandlådor och en kulle. **Pedagog 5** har arbetat över tjugofem år inom barnomsorgen. Nu arbetar hon med barn mellan ett till sex år. Hon berättar att hon gärna vistas ute i naturen på fritiden tillsammans med sin familj.

Förskola F

Pedagog 6 arbetar på en förskola som ligger i ett mindre samhälle med närhet till både naturen och ett bostadsområde. Gården är tämligen stor med både asfalt och gräsytor där det finns möjlighet till att bland annat cykla. På gården finns även träd, buskar, rutschkana, hinderbana och sandlådor. **Pedagog 6** har arbetat i sju ton år inom barnomsorgen. Hon arbetar med åldrarna tre till fem år. Hon berättar att något eget intresse har hon inte vad det gäller naturen.

4.3 Genomförande

I vår undersökning har vi utgått från intervjuer med förskollärare. Vi bestämde från början att spela in våra intervjuer med diktafon då möjligheten att kunna lyssna på dem igen är till fördel då enbart anteckningar kan leda till att intervjuaren lättare lägger sin egen tolkning i svaren. Denscombe (2000) menar att vid enbart fältanteckningar finns ingen "objektiv upptagning" (s. 145) av intervjun utan det är intervjuarens tolkningar av texten utifrån minnet som styr.

Vi tog kontakt med de pedagoger vi önskade intervjua genom att ringa och fråga om de hade möjlighet att ställa upp på en intervju till en c-uppsats. Samtliga pedagoger svarade ja och vi bestämde tid och plats för ett intervjutillfälle. Vid telefonkontakten var det meningen att vi skulle fråga pedagogerna om det fanns möjlighet till att spela in intervjuerna. Detta glömdes bort vid ett tillfälle och det resulterades i att pedagogen kände sig obekvämt vid intervjutillfället. Två av intervjuerna fick dock genomföras med enbart anteckningar. En på grund av att pedagogen kände sig alltför obekvämt med att bli inspelad och en på grund av tillfällig personalbrist då det inte var möjligt för pedagogen att under längre tid vara borta från barngruppen. Då intervjuaren och respondenten fick sitta i samma rum som barnen befann sig i valde intervjuaren att inte spela in intervjun på grund av den ljudvolym som blev när barnen lekte. De övriga fyra intervjuerna spelades in med diktafon där tre av intervjuerna kunde genomföras i avskilda, ostörda rum medan en intervju genomfördes i avskilt rum, dock med störande moment såsom annan personal och ljudet av lekande barn.

För att börja intervjun valde vi allmänna frågor som rörde till exempel pedagogens utbildning och egna intressen för att på ett lättsamt sätt få respondenten att känna sig bekväm innan vi kom in på själva intervjufrågorna. Vi var flexibla vad det gäller ordningen på våra frågor (Denscombe 2000). Intervjuerna tog allt ifrån tio minuter till en halvtimme beroende på omfattningen på svaren pedagogerna gav. Vi avslutade genom att tacka för visat intresse.

Efteråt skrev vi ner de bandade intervjuerna ord för ord i en tabell (bilaga 2) tillsammans med de andra nedtecknade intervjuerna. Detta för få en mer överskådlig syn på likheter och skillnader bland intervjusvaren. Trost (2005) anser att fördelar med att använda sig av bandspelare vid intervjuer är att det ger möjligheter att lyssna till olika ordval och tonlägen efteråt och att intervjun kan skrivas ner i efterhand ord för ord. Det ger även den som utför intervjun en möjlighet att lyssna till sig själv och lära av eventuella misstag eller sådant som gick bra. Nackdelarna anser Trost vara att det tar lång tid att lyssna igenom och skriva ner en bandad intervju. Det kan även leda till att den som blir intervjuad känner sig besvärad och det kan påverka de svar personen ger. Trost påpekar att det kan upplevas som störande när den som intervjuar för anteckningar under tiden, men då två av intervjuerna av olika anledningar inte blev inspelade på band valde vi ändå att anteckna vid dessa tillfällen. Det var något som de intervjuade blev medvetna om då inspelning inte gick att genomföra. Denscombe (2000) poängterar att vid tillfällen då bandinspelningar av olika anledningar inte går att genomföra

och anteckningar görs som alternativ, är det intervjuarens tolkningar och minnen som kan komma i fokus vilket i slutändan kan ge missvisande resultat.

4.4 Etiska aspekter

Då målet var att använda oss av diktafon och spela in intervjuerna försäkrade vi pedagogerna att vi efter avslutat arbete skulle radera intervjuerna och att ingen annan än vi skulle lyssna på dem. Vi inledde samtalen med pedagogerna genom att förklara vad intervjuerna skulle handla om samt försäkrade dem om att vi inte ville peka ut någon förskola utan vårt syfte var att se de olika förskolornas förutsättningar.

5. Resultat och analys

Under resultat och analys har vi valt att jämföra och sammanfatta de sex olika pedagogernas svar genom att lyfta fråga för fråga och på så sätt synliggöra likheter och skillnader i svaren.

5.1 Vad tänker du på när du hör ordet utomhusdidaktik?

Gemensamt för alla sex pedagogerna är att de tänker på alla de möjligheter som finns att erbjuda barnen vid utomhusaktivitet. Skillnaden är att **pedagog 6** fokuserade på de planerade aktiviteterna medan **pedagog 2, 3, 4** och **5** betonar vikten av att tillsammans med barnen ta tillvara på de spontana samtal, upptäckter och upplevelser som sker utomhus. **Pedagog 4** tänker även på betydelsen av att ta tillvara på utomhusrummet som en pedagogisk miljö och inte ”bara” vara ute och leka. **Pedagog 2** menar att vid planerade besök, till exempel teater eller skogen, är vägen dit minst lika viktig som målet. Hon menar att barnen upptäcker saker längs vägen och det är av vikt att ta tillvara på deras upptäckter och återknyta till samma ställe nästa gång de går förbi. **Pedagog 2** lägger även stor vikt vid att barnen utmanas och får uppleva med alla sina sinnen vid olika upptäckter.

Det är inte bara platsen vi går till som är det viktiga,
utan även vägen dit erbjuder så mycket.
(Pedagog 2)

Analys

De som är intressant är att alla pedagoger tänker på alla de möjligheter som finns vid utevistelse. Deras svar skiljer sig sedan åt. En del pedagoger ger längre svar medan en del tvekar och funderar en stund innan de svarar. Det märks att en del av pedagogerna fastnar för ordet utomhusdidaktik och har svårt att förklara vad de tänker på då de inte alla vet vad det innebär. Detta blev ett problem då vi delgav dem vår tolkning av ordet vilket kan ha påverkat deras tankesätt genom resten av intervjun.

5.2 Beskriv närmiljö och utomhusmiljön på och omkring er förskola?

Fyra av de sex pedagogerna (**pedagog 1, 3, 4** och **6**) beskriver sin närmiljö och utomhusmiljö som fantastisk, underbar och väldigt fin. De tycker att det finns många möjligheter för barnen ute på gården såsom att klättra, cykla, gunga, tillgång till klätterträd, sandlådor och buskar att gömma sig i. **Pedagog 2** och **pedagog 5** menar att gården på deras förskola består av alldeles för mycket asfalterade vägar och plattor. De önskar att där fanns lite mer gräsytor för barnen att leka på. **Pedagog 2** poängterar att när förskolans gård skulle anläggas hade pedagogerna önskemål om en mer kreativ gård med mer gräsytor, möjlighet till rinnande vatten och olika bärbuskar medan **pedagog 5** önskar att deras gård hade tillgång till träd där barnen kunde klättra och bygga kojor. Samtliga förskolor har relativt nära till skogsmiljö. **Pedagog 2** berättar att då deras förskola ligger tämligen centralt har de på så sätt närhet och tillgång till både skog, park och stadsmiljö. **Pedagog 3** lyfter fram förskolans möjligheter då förskolan ligger placerad på "landet" med närhet till djur, skog och hav. Hon menar att det inte är många förskolor som har de möjligheterna.

Att besöka bondgårdarna är mycket populärt bland barnen.
(Pedagog 3)

Analys

Flertalet av de sex pedagogerna är nöjda med förskolans närmiljö och utomhusmiljö. De ser sin gård som fantastisk och underbar. Det är enbart **pedagog 2** och **pedagog 5** som menar att deras gård kunde ha varit bättre. **Pedagog 2** ser ändå möjligheterna med allt närmiljön har att erbjuda då förskolan ligger centralt. Om **pedagog 5** hade fått önska hade deras gård sett ut på ett annat sätt. Det hade då funnits fler möjligheter för barnen om där hade funnits träd. Hon menar att de möjligheterna får de ta tillvara på då de är i skogen.

5.3 Vilka möjligheter finns i er närmiljö och på vilket sätt tar ni tillvara på er utomhusmiljö?

Samtliga sex förskolor har närhet till skogen. **Pedagog 1** berättar att de gör utflykter till skogen och det händer att de grillar när de är där. Gården på förskolan har mycket att erbjuda barnen menar hon. Där finns bland annat klätterställningar och sandlådor. Förskolan där **pedagog 2** arbetar ligger centralt vilket ger möjlighet till trafikträning på väg till bland annat teater och lekplatser som de besöker då och då. Där **pedagog 3** arbetar finns möjlighet att besöka bondgårdar då förskolan ligger på landet men de har även närhet till havet där det finns möjlighet till bad.

Pedagog 4 arbetar på en förskola som har tillgång till en ”egen skog” som används som lärmiljö. Den ligger strax utanför deras vanliga gård. Där har de bland annat tillgång till olika ”naturspår” som de har byggt upp. De har även nära till en kanal som de brukar gå till och håva. Det händer även att de har gymnastik och skapande aktiviteter ute. **Pedagog 5** har tidigare berättat att deras gård mest består utav asfalt och därför tar de tillvara på skogens möjligheter vad det gäller klättra, bygga och utforska. De har en utomhusmiljögrupp som arbetar med att försöka förbättra utomhusmiljön vilket inte alltid är så lätt då de menar att kommunen inte ställer upp med tid och pengar. Förskolan där **pedagog 6** arbetar har nära till olika naturområden såsom ängar, lekplatser och de går även för att mata ankorna i dammen ibland.

Analys

Förskolorna har på grund av sina placeringar olika möjligheter och förutsättningar att använda sig av att ta tillvara på sin närmiljö och utomhusmiljö. De märks att flera av pedagogerna har ett brinnande intresse för att vara ute och vill få ut mycket utav naturen tillsammans med barnen. **Pedagog 4** är medveten och låter barnen själva få upptäcka utan tvång. Hon menar att de fångar barnens uppmärksamhet olika länge och detta kan bero på barnens eget intresse och erfarenheter de bär med sig.

Att ha ett eget intresse för djur och natur är nästan ett måste inom detta yrke, för att kunna erbjuda barnen samma sak.

(Pedagog 3)

5.4 Har ni några planerade mål och syften vid utomhusaktiviteter? Ge exempel.

Pedagog 2, 3 och 4 har planerat in att gå till skogen en gång varje vecka medan de andra bara nämnde att de gick till skogen ibland men de berättade inte hur ofta detta förekommer. **Pedagog 4, 5 och 6** berättar att de åker iväg till skogen mellan en till tre gånger per termin med buss. Alla pedagoger har mer eller mindre inplanerade utomhusaktiviteter med mål och syfte i olika utomhusmiljöer, där tanken är att barnen ska träna sin grovmotoriska utveckling på olika sätt. Tanken är även att barnen ska få frisk luft och en lugnare ljudnivå. Gemensamt för de sex förskolorna är att de försöker gå ut minst en gång om dagen.

På förskolorna där **pedagog 1** och **pedagog 5** arbetar är den fria leken viktig då de anser att det är då barn utvecklas utan påverkan av vuxna. **Pedagog 1** berättar att de anpassar tema efter den lokala arbetsplanen och planerar sina utflykter med hjälp av det för tillfället aktuella temat. **Pedagog 2** tar upp vikten av att barnen ska få bli medvetna av ljud, dofter, visuella intryck med mera och på så sätt använda sig av sina sinnen. Detta tränas bland annat genom en *Hitta vilse* utbildning och mycket ”mattetänk” på ett lekfullt sätt. ”Mattetänk”, berättar hon, kan bestå av att pedagogerna till exempel ber barnen att hämta ett visst antal stenar, en kort pinne och en lång, en pinne som är lika lång som de själva och en som är hälften så lång. Hon berättar vidare att det är viktigt att tänka på att utmana barnen så att de på olika sätt får träna på sin motorik. Detta brukar de göra bland annat genom att arbeta med olika lekar. Ett annat mål med detta är att bevara gamla lekar från förr för att på så sätt få barnen att föra de vidare.

Då **pedagog 3** arbetar med de yngre barnen är deras tanke att ta tillvara på de upptäckter som barnen gör i samband med utflykter. Föremålen som hittas tas med tillbaka till förskolan där de arbetar vidare med dem utifrån barnens tankar och intresse.

Pedagog 4 berättar att deras förskola har ingått i ett Naturprojekt med andra länder där pedagoger emellan ska utbyta erfarenheter med varandra. Meningen är att barnen ska bli införstådda med hur de kan påverka sin miljö och framtid. Detta är ett projekt som kommer att pågå under två år. Under dessa två år kommer samtliga förskolor i projektet att intervjua sina förskolebarn med likadana frågor och har likadana tema. Hon berättar att alla förskolorna nyligen har haft en spindelvecka där de sammanställt barnens arbete i en blogg. Detta är något

de kommer att fortsätta med efter hand som olika teman avslutas. Förskolans prioriterade område är naturvetenskap och när de är i skogen erbjuder de alltid barnen lappar och spadar för att kunna utforska mer på plats. Pedagogerna utgår hela tiden från barnens tankar och intresse. Hon berättar att de brukar ge barnen uppdrag som de sedan arbetar vidare med utifrån vad barnen upptäcker. Hon gav som exempel att barnen skulle undersöka vad de hittade i jorden och utifrån det arbetade de vidare med gråsuggor som de studerade och gjorde olika undersökningar med. Tanken bakom var att barnen till slut skulle komma fram till hur det blev jord.

Pedagog 6 berättar att de brukar ha de flesta planerade fester utomhus såsom julfest, sommarfest och påskfest med mera. Det händer att de även har planerade målaraktiviteter och gymnastik utomhus.

Analys

Vad vi kan urskilja genom våra intervjuer är att förskolan där **Pedagog 4** arbetar har inplanerat att gå till skogen en gång i veckan samt att åka iväg ett par gånger per termin med buss till skogen. **Pedagog 2** och **pedagog 3** går även de till skogen en gång per vecka. Det framkommer inte lika tydligt hos de andra pedagogerna hur ofta de går till skogen men att de har inplanerade aktiviteter vid utomhusverksamhet. De ger alla olika exempel på vad de anser är viktigt och vad de lägger fokus på när de ute. **Pedagog 4** berättar entusiastiskt om Naturprojektet de har ingått och allt som kommer ske omkring det. Hon menar att de utgår ifrån barnens tankar när de arbetar men att de även har ett mål med det de gör.

Pedagog 1 och **pedagog 5** berättar att de har den fria leken i fokus medan **pedagog 2** menar att fokus ligger på att barnen blir medvetna om och hur de kan använda sig av sina sinnen.

5.5 Vad styr utomhusverksamheten?

Enligt **pedagog 1** finns där ingen tid till utomhusaktiviteter inlagd i planeringen utan det är barnens behov som styr. **Pedagog 2** menar att det är barnens intresse som styr utomhusaktiviteterna men att de även har en del planerade aktiviteter utomhus. **Pedagog 3** berättar att det är den fria leken som styr utomhusaktiviteterna. **Pedagog 5** och **pedagog 6** menar att det är deras tema som huvudsakligen styr deras planerade utomhusverksamhet. **Pedagog 4** berättar att det som hindrar dem från att göra vissa utomhusaktiviteter är tiden.

Hon menar att avbrott som lämningar, hämtningar och måltider gör att de inte kan gå iväg som de vill utan måste ta hänsyn till barnens tider.

Det som är gemensamt för **pedagog 2, 3 och 4** är att vädret inte styr utomhusverksamheten då de ser möjligheter istället för hinder vid olika väderförhållanden. Enda gången vädret utgör hinder för utomhusvistelse är vid extrema väderförhållanden såsom till exempel storm.

Analys

Det vi finner intressant är att det är enbart **pedagog 4** som lägger vikten på att det är tiden som styr utomhusverksamheten. Hon menar att de är låsta till hämtningar och lämningar. **Pedagog 4** berättar att ibland gör de undantag och låter en pedagog stanna kvar för att ta emot barn eller så löser de det genom att barnet får lämnas på en annan avdelning så länge. Det går att ordna om man bara vill och hon ser möjligheterna i allt.

Gemensamt för **pedagog 2, 3 och 4** är att vädret inte styr. De finner vi också intressant. De tar tillvara på de årstider som finns och utnyttjar väderleken för att upptäcka saker ”i verkligheten” och låta barnen få prova på även om vädret är sämre.

5.6 Vilka eventuella möjligheter och hinder ser Du med att arbeta inomhus med barnen?

Hinder med att arbeta inomhus med barnen menar **pedagog 1, 2 och 4** är de små lokalerna som lättare kan leda till konflikter. **Pedagog 2** menar att det är svårare att se varje enskilt barn då de leker i olika rum. Hon önskar att de hade ett centralt samlingsrum varifrån det gick att ha bättre översikt över barnen utan att de ska känna att pedagogerna ”hänger över dem”. **Pedagog 6** däremot ser fördelar med små rum där barnen kan fördela sig och leka ostört. Hon påpekar dock även att stora barngrupper inomhus kan vara påfrestande och hon precis som **pedagog 1** anser att det blir för hög ljudvolym inomhus med många barn på samma yta. **Pedagog 3** ser inget hinder med att vara inne med nuvarande barngrupp men hon påpekar att det krävs en mer planerad verksamhet för att stimulera barnen. **Pedagog 5** ser det som ett hinder att barnen inte får sina rörelsebehov tillgodosedda inomhus då hon menar att barnen behöver större ytor att röra sig på.

Möjligheterna enligt **pedagog 4**, med att vara inomhus är att man kan dela upp barnen i olika rum samt att det är lättare att samla barnen och att veta vart de befinner sig.

Analys

Pedagog 6 ser fördelarna med att det finns små rum på avdelningen, hon menar att barnen kan leka ostört. De flesta övriga pedagogerna anser i motsats till **pedagog 6** att det lättare blir konflikter i de små rummen. **Pedagog 3** ser inga hinder med att vara inne med deras nuvarande barngrupp men hon menar att det krävs mer planerade aktiviteter när barnen är inne.

5.7 Vilka eventuella möjligheter och hinder ser Du med att arbeta utomhus med barnen?

Samtliga sex pedagoger är överens om att utomhusaktiviteter främjar barns utveckling. Barnen får möjlighet till:

- större ytor att röra sig på
- leker andra lekar än inomhus
- leker med andra barn än inomhus
- upplever med sina sinnen
- det finns något för alla
- barnens fantasi stimuleras
- mindre konflikter
- grovmotoriken stimuleras

Där finns alla möjligheter utomhus. I princip skulle man kunna flytta ut verksamheten, egentligen. Jag tror det är vi som är lite bekväma[...] Det är vi som stoppar det helt enkelt (Pedagog 4).

Pedagog 2 ser förskolans gård som ett hinder då de begränsas av asfalt och plattor. Hon påpekar dock att det är viktigt att barn får möjligheten att leka både inomhus och utomhus på grund av de olika förutsättningar som finns vid de olika tillfällena. **Pedagog 5** ser väderleken

som ett hinder då hennes avdelning består av barn mellan ett till fem år. Hon menar att de allra minsta barnen inte rör sig på samma sätt som de äldre och att de lättare fryser.

Analys

Vi upplever att samtliga pedagoger ser möjligheter med att vara utomhus, vilket vi upplever som positivt. De lyfter fram flera bra utomhusaktiviteter som främjar barns utveckling och hälsa. Det största hindret menar **pedagog 5** är väderleken då hon arbetar med de yngre barnen.

Vi förmodar precis som **pedagog 4** att det är pedagoger i allmänhet som är för bekväma för att gå ut. Hon menar att det finns alla möjligheter till att flytta ut verksamheten.

5.8 Vilken är din roll i utomhusverksamheten?

Samtliga pedagoger betonar att deras roll är att finnas till för barnen genom att stödja, hjälpa och uppmuntra vid eventuella behov. De ser sig själva som observatörer vid den fria leken. **Pedagog 5** och **pedagog 6** lyfter även fram att vid planerade aktiviteter anser de sig själva inta rollen som ledare. **Pedagog 3** ser även sin roll som observatör som ett hjälpmedel i arbetet att se varje enskilt barn och deras behov. **Pedagog 2, 4** och **5** är ibland delaktiga i utomhuslekar men då på barnens villkor. **Pedagog 4** lyfter fram att hon ser sig själv som medupptäckare och förebild. Hon vill inspirera och förmedla kunskap till barnen på deras villkor. Hon säger ”det är vi som har kunskapen och den ska vi förmedla till barnen”.

Analys

Något vi reagerar på är att de flesta pedagoger ser sin roll på liknande sätt. Det som skiljer sig åt är att **pedagog 4** ser sig själv som medupptäckare och vill inspirera barnen till kunskap. Hon menar att vi inte ska vara rädda för att berätta vad saker verkligen heter. Hon menar vidare att det är de vuxna som bär på kunskapen och det är de som ska förmedla den vidare till barnen. De övriga pedagoger berättar att de ser sig själva som ledare när de är ute med barnen och att de ibland deltar i barnens lek, men de är i huvudsak observatörer.

5.9 Har hela arbetslaget samma inställning till olika lärmiljöer?

Samtliga pedagoger anser att de inom arbetslagen är lyhörda och tar tillvara på varandras intressen och erfarenheter som har med utomhusverksamheten att göra. **Pedagog 1** berättar att

de erbjuder barnen frihet under ansvar. Hon menar att barn lär hela tiden och att de måste få tid på sig och de måste vilja själva. **Pedagog 3** berättar att de är där för barnens skull och det är deras bästa de har i fokus. **Pedagog 4** poängterar att hela arbetslaget arbetar mot samma mål trots att de har olika erfarenheter och intressen, och att de på grund av detta kompletterar varandra bra. I arbetslaget där **Pedagog 5** arbetar tycker de alla om att vara ute. Hon menar att det är bra att de har samma inställning till utomhusvistelse och att det resulterar i att de är förhållandevis mycket ute.

Analys

När frågan ställdes var tanken att pedagogerna skulle jämföra olika lärmiljöer men samtliga pedagoger fokuserade enbart på utemiljön. Det betyder mycket för varje arbetslag att de har samma inställning till att lära barnen saker utomhus. Pedagogerna menar att det gör arbetet enklare om man kan komplettera varandra och ta tillvara på varandras intresse och erfarenheter.

5.10 Resultatsammanfattning

I vår undersökning har vi kommit fram till att det finns ett positivt synsätt vad det gäller utomhusverksamhet bland pedagogerna. Vi upplever att flertalet av dem ser möjligheter med att arbeta utomhus och att de ser tillfällen för barnen att utvecklas då de vistas utomhus där de kan träna motoriken, upptäcka och utforska nya saker. Vi upplevde att pedagogerna har olika syn på vad som är väsentligt när de vistas ute då en del har mer planerade aktiviteter med mål och syfte medan andra lägger mer vikt vid den fria leken. Majoriteten av pedagogerna är positiva till förskolans gård då de menar att den erbjuder barnen utmaningar som gynnar bland annat deras motoriska utveckling.

Vi upplever inte att förskolornas placeringar har någon betydelse för hur pedagogerna skulle kunna använda sig av sin närmiljö vid utomhusaktiviteter. Däremot funderar vi på om det kan vara så att det är pedagogernas eget intresse och engagemang som är avgörande för hur utomhusvistelsen tas tillvara på. Hälften av pedagogerna (**pedagog 2, 3 och 4**) påtalar att de går till skogen minst en gång i veckan. Vi anser att **Pedagog 2 och 4** är eldsjälar vad det gäller utomhusverksamheten då de ser möjligheter i varje tillfälle, både i spontana och planerade

aktiviteter. Det är även de som har tagit tillvara på tillfällena att fördjupa sina kunskaper inom utomhusdidaktik.

Pedagogerna har olika syn på vad som styr utomhusverksamheten. Vi upplever att vädret ibland används som en ursäkt för att inte gå ut. Detta grundar vi dels på egna erfarenheter under VFU samt på det sätt pedagogerna lyfter fram möjligheterna att ta tillvara på årstidernas olika väderförhållanden. **Pedagog 4** är den enda som ser hämtningar och lämningar av barn som ett störande moment då det gör att de blir tvungna att hålla sig nära förskolan.

6. Diskussion

Under metoddiskussion resonerar vi kring hur vårt metodval kan ha påverkat svaren under intervjuerna. Vidare i resultatdiskussionen jämför vi resultat av intervjufrågorna i förhållande till litteraturen.

6.1 Metoddiskussion

Att vi använde oss av diktafon som hjälpmedel vid intervjuerna kan ha påverkat de svar vi fick från pedagogerna. En av pedagogerna kände sig obekvämt vid inspelningen av intervjun vilket visade sig genom att hon var spänd och gav korta svar. När diktafonen sedan stängdes av blev hon mer avslappnad. Denna intervju anar vi kunde ha gett utförligare svar om hon känt sig mer bekväm.

Då vi sedan tidigare har en relation till samtliga pedagoger funderade vi i efterhand om detta kan ha haft positiv eller negativ påverkan på deras svar. Vidare funderade vi om de gav oss tillräckligt utförliga svar eller de ville att vi skulle fylla i det som fattades, men detta är bara något vi kan spekulera i. Om tid funnits hade vi kunnat använda oss av även enkäter och observationer för att få mer tillförlitliga svar. Då detta inte var möjligt fick vi grunda vår undersökning på respondenternas svar och på egna tidigare erfarenheter.

Efter genomförda intervjuer fann vi att pedagogerna tolkat en del av frågorna olika, vilket resulterade i svårigheter då vi jämförde och sammanställde deras svar. Detta fick oss att

reflektera över vad vi kunde ha gjort annorlunda. Något vi kunde tänkt på var att göra en pilotintervju för att se hur frågorna tolkades. Vi hade även kunnat diskutera vad frågorna innebar för oss personligen för att ställa rätt följdfrågor.

Vid de tillfällen då vi använde oss av enbart fältanteckningar funderade vi på om våra egna tolkningar hade påverkat resultaten, vilket Denscombe (2000) menar kan vara en risk när anteckningar används vid intervjuer. Då vi har en tidigare relation till förskolorna som vi intervjuade personal ifrån funderar vi på om vår egen förmåga att bedöma svaren rättvist kan ha påverkats av vad vi själva har för åsikter om varje förskola.

6.2 Resultatdiskussion

Då Lpfö 98 grundar sig på skollagen är det pedagogernas skyldighet att se till att barnen utifrån den får möjligheter att utvecklas. Genom att arbeta efter Lpfö 98 skapas tillfällen då barnen kan utvecklas både i en ”planerad miljö och i naturmiljö” (s.7). Då syftet med studien var att undersöka olika pedagogernas synsätt till utomhusdidaktik men även att se om det fanns möjligheter och intresse från pedagogerna sida att arbeta utomhus fann vi att samtliga pedagoger på olika sätt tar tillvara på barns nyfikenhet och intresse vid utomhusverksamhet samt att de vill ge barnen en varierad läromiljö i den utsträckning det går. Precis som Ericsson (2004), Brüggge och Szczepanski (2007) och de intervjuade pedagogerna menar vi att det är av stor vikt att barn får möjligheter att vistas utomhus för att få en relation till naturen, vilket ökar möjligheterna för ett framtida positiv förhållande.

Vi anser precis som Nyhus Braute och Bang (1997) att det så tidigt som möjligt bör väckas ett intresse hos barn att vilja vara ute i naturen. Då det är förskolan som möter barnen den större delen av dagen är det väsentligt att det börjar där. För att som pedagog lyckas med detta krävs, precis som vissa av de intervjuade pedagogerna bekräftar, ett eget intresse. Vi tror inte att det går att väcka barns nyfikenhet om de inte ser att pedagogerna själva är engagerade. Hedberg (2004) påpekar att barn måste få lära sig att vara i naturen för att kunna ha glädje av den och därför anser vi att det är av vikt att det finns engagerade pedagoger inom förskolan. Som engagerad pedagog är det viktigt att, vilket Johansson (1990) poängterar, ge barnen respons och stimulansen utifrån de upptäckter de gör utomhus.

Samtliga pedagoger som deltog i vår studie anser precis som Wohlin (2004) att det finns många möjligheter till att utmana barnen vid arbete utomhus. Vi finner det positivt att pedagogerna har olika åsikter om förskolornas gårdar och närmiljö då det visar att det finns en tanke kring vad som erbjuds eller inte erbjuds barnen vid utomhusvistelsen. De pedagoger som inte finner gården tillräckligt utmanande är också några av de pedagoger som ofta tar barnen utanför förskolans gård för att på så sätt skapa olika utmaningar för dem. Grahn (Olsson, 1995) visar med sin studie att utformningen av förskolornas gård kan påverka barns motoriska utveckling men att det även påverkar hur de utveckla sitt eget tänkande. Då det enligt Langlo Jagtøien m.fl. (2002) är viktigt för barn att få en variation av olika inlärningssituationer där fysisk aktivitet är möjlig anser vi att det viktigt att pedagogerna har intresse och tar sig tid att skapa sådana möjligheter för barnen. Författarna menar även att den vardagliga miljön är av stor vikt för barns motoriska utveckling där de får möjlighet till att klättra, gå och springa med mera. Precis som Fagerli, m.fl. (2001) anser pedagogerna att det är utomhus som barnen har tillgång till större ytor att röra sig på, gräva samt att gå på ojämn mark. Naturen är en plats som kan tillgodose barnens behov att få röra på hela sin kropp.

På grund av förskolornas olika placeringar har de olika möjligheter och förutsättningar att ta tillvara på närmiljön och utomhusmiljön. Det vi upplever genom vår studie är att förskolornas placeringar inte har någon betydelse för hur närmiljön används utan det är mer en fråga om pedagogernas engagemang. Precis som Nyhus Braute och Bang (1997) anser vi att engagemang och ett positivt förhållande till naturen ökar sannolikheten att pedagogerna ska lyckas föra över det på barnen. Vi tror att det många gånger är så att pedagogerna ser utomhustillfällena som en paus i tillvaron för personalen. Pedagogerna berättar dock att de har planerade aktiviteter utomhus i mindre eller större skala, men utifrån vår tidigare kontakt med vissa av förskolorna har vi upplevt att det inte förekommer alltför ofta. Kanske är det så att de i stället ser den fria leken som tillräcklig för barnens utveckling fast att det aldrig framkom tydligt under intervjuerna. På två av förskolorna är vi sedan tidigare insatta i att pedagogerna verkligen brinner för att engagera och utmana barnen utomhus.

Ett par av pedagogerna betonar att den fria leken är i fokus då de anser att det är då barn utvecklas som mest och att det finns så många möjligheter i utemiljön. Precis som Langlo Jagtøien, m.fl. (2002) påpekar ger utemiljön inspiration till aktiviteter och är den sedan anpassad och utformad rätt kan barnen aktivera hela kroppen. Under intervjuerna lyfte några av pedagogerna fram att de utgår från barnens tankar utomhus, både vid planerade aktiviteter

och fri lek, och att de sedan arbetar vidare med detta på olika sätt. Detta tror vi är viktigt då det är ett sätt att stärka barnens självkänsla. Lpfö 98 lyfter fram att genom att ta tillvara på barns vetgirighet stärks deras självkänsla (Utbildningsdepartementet 1998).

Det framkommer under intervjuerna att en del av pedagogerna ser utomhustillfällena som en stund då barnen får frisk luft. Enligt forskning har det positiv påverkan på kroppen på olika sätt att vistas utomhus. Vi anser att förutom den friska luften bör en del av utomhusvistelsen vara genomtänkt för att på så sätt kunna följa barnens utveckling och utmana dem vidare. Szczepanski (2004) betonar att när barn vistas utomhus minskar risken för till exempel fetma, diabetes och stress men även ljudnivån blir lägre vilket även en del av pedagogerna poängterade.

En av pedagogerna betonar särskilt vikten av att få upptäcka och uppleva med hjälp av sinnen, vilket även vi håller med om utifrån egna erfarenheter genom kurser med tillhörande VFU. Vi upplever som Hannaford (1997) poängterar att när alla sinnen är involverade tar vi till oss information bättre. Hon menar vidare att då barn tar in information på olika sätt är det väsentligt att erbjuda barnen olika sätt att lära sig på där både känslor och rörelser är inblandade.

Vi upplever att frågan vi ställde angående eventuella möjligheter och hinder med att arbeta inomhus med barnen kanske inte var relevant för vår studie. Majoriteten av pedagogerna fokuserar på hinder vid inomhusaktiviteter. Vi menar att deras svar indirekt kan ha påverkats av intervjuens övriga frågor då de enbart handlade om utomhusvistelsen. Vi tror att då de var så fokuserade på de positiva effekter utomhusmiljön har kan det eventuellt ha påverkat vissa av pedagogerna att enbart ta upp negativ saker om inomhusaktiviteter. Enligt Lpfö 98 ska barnen få möjligheter att skifta mellan olika miljöer under dagen och att deras fantasi och skaparförmåga ska utmanas såväl utomhus som inomhus (Utbildningsdepartementet 1998). Precis som Langlo Jagtøien m.fl. (2002) poängterar har inomhusmiljön begränsade utrymmen och högre ljudvolym vilket var saker som även pedagogerna lyfte fram. De tog även upp att vid inomhusaktiviteter blir det ofta fler konflikter vilket beror på just de små utrymmena. Dock var det två av pedagogerna som på olika sätt lyfte fram inomhusmiljön som positiv och att det gäller att skapa förutsättningar för en väl fungerande verksamhet även inomhus. Langlo Jagtøien, m.fl. påpekar att inomhusmiljön fungerar utmärkt som lärandemiljö vid enklare och mer stillsamma lekar. Då Dahlgren och Szczepanski (2004) påpekar att vi lär i olika konkreta

sammanhang kan inomhusmiljön ses som ett betydelsefullt komplement till utomhusverksamheten och tvärtom. Vi ser fördelar med inomhusaktiviteter på så sätt att det finns många möjligheter att inomhus bygga vidare på erfarenheter barnen fått med sig utifrån då man till exempel arbetar med olika teman eller bara tar tillvara på barns spontana funderingar utifrån upplevelser eller upptäckter de gör, vilket även en del av pedagogerna bekräftar att de gör.

Samtliga pedagoger är eniga om att vistas utomhus främjar och stimulerar barns motoriska utveckling. De har även upplevt som Nyhus Braute och Bang (1997) belyser att det uppstår mindre konflikter utomhus men även att barn leker med barn som de inte brukar leka med. Johansson (1990) poängterar att barn får en annan gemenskap när de leker och får uppleva ute. Detta är även något som pedagogerna framhåller och menar att det är viktigt att barnen får röra hela sin kropp. Pedagogerna menar som Szczepanski (2001) och Brügge och Szczepanski (2007) att en varierad utomhusmiljö stimulerar barnens motoriska utveckling där rörelse, kunskap och utomhusmiljön bildar en helhet.

Brügge och Szczepanski (2007) anser att det inte finns några hinder med att flytta ut lärandesituationer utomhus men att än så länge är inte detta något som har rotat sig som en naturlig del inom lärarutbildningen. En av pedagogerna framhåller precis som Brügge och Szczepanski att verksamheten egentligen skulle kunna flyttas ut men de liksom vi antar att det är pedagogerna som många gånger är för bekväma. Ericsson (2004) poängterar vikten av att barnen ska få utforska och utmana med hjälp av pedagogen som medupptäckare. Vi upplever det som beklagligt att det endast är en av pedagogerna som anser sig ta rollen som medupptäckare. De andra pedagogerna ser sig enbart som ledare och observatörer vid den fria leken.

För oss blivande pedagoger känns det extra viktigt att få ta del av att flera pedagoger anser att lyhördhet är viktigt i ett arbetslag samt att ta tillvara på varandras kunskap. Detta är något vi själva vill sträva efter när vi kommer ut och arbetar i ett arbetslag.

7. Sammanfattning

Syftet med vår studie var att undersöka pedagogers synsätt till utomhusdidaktik samt vilka möjligheter och hinder de ser med att arbeta utomhus. Vi ville även ta reda på hur de använder sig av utomhusmiljöns möjligheter.

Forskningsbaserad litteratur och metodböcker vi använt oss av belyser de positiva aspekter som finns med att arbeta utomhus med barn. Ur dessa böcker valde vi att lyfta fram för vår studie relevanta avsnitt såsom historik, sinnen, hälsa, hur barn utvecklar en relation till naturen och pedagogens roll. Vi har även tolkat Lpfö 98 ur ett utomhusdidaktiskt perspektiv.

Metoden vi använde oss av var semistrukturerade intervjuer. För att få svar på våra frågeställningar intervjuade vi sex förskollärare. Resultatet av intervjuerna analyserades och jämfördes med relevant litteratur.

I vår studie kom vi fram till att pedagogerna har en positiv inställning till utomhusvistelse. Däremot upplever vi att engagemanget varierar bland pedagogerna vilket kan ha betydelse för hur de använder sig av utomhusdidaktik i sitt arbete. Vi fann även i resultatet att förskolans placering och närhet till olika utomhusmiljöer inte var av betydelse för hur pedagogerna tar tillvara på utomhustillfällena. Det har heller ingen betydelse för hur ofta de går till exempel till skogen med barnen utan här kan det återigen vara pedagogernas engagemang som styr. Pedagogernas syn på möjligheter och hinder varierar vad det gäller att ta tillvara på att arbeta utomhus med barnen. Gemensamt för pedagogerna var att de alla såg att vistas ute främjar barnens motoriska utveckling och att de större ytor som finns utomhus bidrar till att barnen rör på sig mer.

Referenslista

Brügge, B. & Szczepanski, A. (2007) Pedagogik och ledarskap. Brügge, B m.fl. (Red). *Friluftslivets pedagogik- för kunskap, känsla och livskvalitet*. Stockholm: Liber AB. ISBN: 978-91-47-05288-2

Dahlgren, L-O & Szczepanski, A. (1997) *Utomhuspedagogik – boklig bildning och sinnlig erfarenhet*. Linköpings Universitet: Skapande vetande. ISBN: 91-7871-979-8

Dahlgren, L-O & Szczepanski, A. (2004) Rum för lärande - några reflexioner om utomhusdidaktikens särart. Lundegård, I m.fl. (Red). *Utomhusdidaktik*, (s 9-23) Lund: Studentlitteratur. ISBN: 91-44-01492-4

Denscombe, M. (2000) *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 91-44-01280-2

Dewey, J. (2004) *Individ, skola och samhälle*, Stockholm: Natur och kultur. ISBN: 91-27-09799-4

Ericsson, G. (2004) Uterummets betydelse för det egna växandet. Lundegård, I m.fl. (Red). *Utomhusdidaktik*, (s.137-150) Lund: studentlitteratur.. ISBN: 91-44-01492-4

Fagerli, O. Lillemyr, O F. Sobstad, F. (2001) *Vad är förskolepedagogik?* Lund: Studentlitteratur ISBN: 91-44-01756-1

Hannaford, C. (1997) Lär med hela kroppen- *Inläring sker inte bara i huvudet* Brain books. ISBN: 91-88-41059-5

Hedberg, P. (2004) Att lära in ute- Naturskola. Lundegård, I m.fl. (Red). *Utomhusdidaktik*, (s. 63-80) Lund: Studentlitteratur. ISBN: 91-44-01492-4

Johansson, S. (1990) *Bland stubbar och kottar – med barnen i mulleskogen*, Stockholm: LTs förlag. ISBN: 91-36-02837-1

Langlo Jagtøien, G. Hansen, K. Annerstedt, C (2002) *Motorik, lek och lärande*. Göteborg: Multicare Förlag AB. ISBN: 91-971398-8-2

Leicht Madsen, B. (1999) *Barn, djur & natur*, Lund: Tiedlund förlag. ISBN: 91-88800-07-5

Norén-Björn, Eva, (Red) (1993) *Uteboken*. Movium, Liber Utbildning. ISBN: 91- 634-0570-9

Nyhus Braute, J. & Bang, C. (1997) *Följ med ut! Barn i naturen*. Stockholm: Universitetsförlaget. ISBN: 91-88584-24-0

Olsson, T. (1995) *Skolgården – det gränslösa uterummet*. Stockholm: Liber Utbildning AB. ISBN: 91-634-1268-3

Sandell, K. Öhman, J. Östman, L (2003) *Miljödidaktik Naturen, skolan och demokratin*, Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-02115-1

Szczepanski, A. (2007) *Uterummet- ett mäktigt klassrum med många lärmiljöer*. Dahlgren, L-O, m.fl. (Red). *Utomhuspedagogik som kunskapskälla- Närmiljö blir lärmiljö*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 978-91-44-04559-7

Säljö, R. (2000) *Lärande i praktiken, Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag. ISBN: 13: 978-91-7227-436-5

Trost, J. (2005) *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur ISBN 91-44-03802-X

Utbildningsdepartementet (1998) *Läroplanen för förskolan, Lpfö98*. Stockholm: Fritzes. ISBN 91-85545-00-7

Wohlin, A. (2004) *Kulturlandskapet och torpet i undervisningen*. Lundegård, I m.fl. (Red). *Utomhusdidaktik*, (s.47-62) Lund: studentlitteratur.. ISBN: 91-44-01492-4

Artiklar

Szczepanski, A (2001) Utomhuspedagogik för hälsa, lärande och lek. *Tidskrift i Gymnastik & idrott nr: 3*. (s. 13-15)

Szczepanski, A. (2004) Utemiljö- en källa till kunskap. *Förskolan nr: 3*. (s. 42-44)

Elektroniska källor

Nationalencyklopedin (2008a) Sökord: natur

<http://ne.se/l%C3%A5ng/natur>

Hämtat den 3 december 2008

Nationalencyklopedin (2008b) Sökord: didaktik

<http://www.ne.se/artikel/153363/153363>

Hämtat den 3 december 2008

Nationalencyklopedin (2008c) Sökord: utomhuspedagogik

<http://ne.se/l%C3%A5ng/utomhuspedagogik>

Hämtat den 3 december 2008

Bilaga

Bilaga 1

Inledande frågor:

- * Vilken utbildning har du?
- * Hur länge har du arbetat inom förskola? På just denna förskola?
- * Vilken åldersgrupp arbetar du med?
- * Har du några egna intressen vad det gäller utomhusdidaktik?
- * Har du fått något erbjudande om kurser eller fortbildning inom utomhusdidaktik av ditt arbete eller kommun?

Intervjufrågor:

1. Vad tänker du på när du hör ordet utomhusdidaktik?
2. Beskriv närmiljö och utomhusmiljön på och omkring er förskola?
Vilka möjligheter finns i er närmiljö och på vilket sätt tar ni tillvara på er utomhusmiljö?
3. Har ni några planerade mål och syften vid utomhusaktiviteter? Ge ex
4. Vad styr utomhusverksamheten?
5. Vilka eventuella möjligheter och hinder ser Du med att arbeta inomhus med barnen?
6. Vilka eventuella möjligheter och hinder ser Du med att arbeta utomhus med barnen?
7. Vilken är din roll i utomhusverksamheten?
8. Har hela arbetslaget samma inställning till olika lärmiljöer?

Bilaga 2

	P1	P2	P3	P4	P5	P6
1. Vad tänker du på när du hör ordet utomhusdidaktik?						
2. Beskriv närmiljö och utomhusmiljön på och omkring er förskola? *Vilka möjligheter finns i er närmiljö? * På vilket sätt tar ni tillvara på er utomhusmiljö?						
3. Har ni några planerade mål och syften vid utomhusaktiviteter? Ge exempel.						
4. Vad styr utomhusverksamheten? * Finns det tid till utomhusaktiviteter i planeringen?						
5. Vilka eventuella möjligheter och hinder ser Du med att arbeta inomhus med barnen?						
6. Vilka eventuella möjligheter och hinder ser Du med att arbeta utomhus med barnen?						
7. Vilken är din roll i utomhusverksamheten?						
8. Har hela arbetslaget samma inställning till olika lärmiljöer?						